

2. Гриценко Н.В. Особливості формування корпоративної культури організації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 59. 2017. С 284-290.

3. Балака О.Г. Стратегічне управління корпоративною культурою. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі: Економічні науки*. № 4(49). 2011. С. 195-200.

*Луньова Тетяна Сергіївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та менеджменту ЗЕД,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

МОДЕЛІ ТА КОНЦЕПЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Система місцевого самоврядування в Україні визначається Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Згідно статті 2 цього Закону, «місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [1].

Формування системи місцевого самоврядування в Україні здійснювалось на основі вивчення та використання елементів існуючих у світі різних моделей здійснення публічної влади на місцях. В юридичній літературі виділяють п'ять таких моделей: «англосаксонську (Велика Британія, Ірландія, Австралія, США, Канада), континентальну (Франція, Італія, Німеччина, Болгарія, Угорщина), скандинавську (Швеція, Норвегія, Данія), іберійську (Іспанія, Португалія, країни Латинської Америки) та «радянську» (Китай, Куба, В'єтнам)» [2, с. 119].

Принципи цих моделей в різних країнах закладались на основі теорій місцевого самоврядування, першою серед яких (за часом виникнення – 1790-1830 рр.) вважається теорія вільної громади. За цією теорією, «громада мала право на самостійне і автономне існування від державної влади згідно своєї природи, при цьому держава не утворює, а лише визнає громаду» [3].

Громадсько-господарська теорія місцевого самоврядування акцентувалась на змісті комунальної діяльності. Згідно неї, компетенцією місце-

вого самоврядування є місцеві господарські справи, а компетенцією держави – політичні питання.

В основі громадівської (громадської) теорії місцевого самоврядування, розробленої німецькими науковцями у ХІХ ст., лежить ідея суспільства як федерації громад і невеликих груп. За цією теорією при вирішенні питань місцевого значення органи місцевого самоврядування мають всі переваги, їм дозволено все, що не заборонено законом.

Ще одна теорія (теж розроблена німецькими вченими) – державницька теорія місцевого самоврядування гласить, що повноваження в галузі місцевого самоврядування та вибір предметів діяльності визначаються державою. Ця теорія лежить в основі континентальної муніципальної системи, що сьогодні ефективна у Франції, Італії, франкомовних країнах Африки тощо.

Ідеї громадівської та державницької теорії місцевого самоврядування поєдналися у теорії муніципального дуалізму, відповідно до якої повноваження органів місцевої влади поділяються на «власні» і «делеговані». Згідно з цією концепцією «місцеве самоврядування є суверенним лише у вирішенні питань місцевого значення, а беручи участь у реалізації державної політики, воно виступає складовою ланкою державно-владного механізму» [4, с. 31]. Ця теорія лежить в основі змішаної муніципальної системи, що сьогодні затвердилась в Австрії, Японії, Україні. Слід зауважити, що на сьогодні серед вітчизняних науковців виникла полеміка щодо необхідності покласти в основу реформування місцевого самоврядування більше елементів громадівської теорії з метою запобігти централізації державної влади. На сучасному етапі розвитку місцевого самоврядування отримала поширення концепція соціального обслуговування, згідно якої однією з основних його функцій є організація соціального обслуговування населення. У серпні 2020 р. розпорядженням КМУ схвалено Концепцію реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей, якою визначено необхідність удосконалення «моделі адміністрування державних соціальних програм, соціальних послуг і соціальної роботи шляхом її синхронізації з процесом реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади» [5].

Документом передбачається досягти забезпечення надання соціальних послуг і використання відповідних сервісів на базовому рівні у спроможних територіальних громадах, чим вирішити проблему відсутності чіткого розмежування повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у цій сфері та забезпечення адресного підходу до надання соціальних послуг жителям територіальних громад.

Отже, децентралізаційні процеси, що відбуваються в Україні, свідчать, що чинна модель місцевого самоврядування в Україні зазнає змін та удосконалюється.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (у ред. від 9.07.2022 р. № 2394-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
2. Волошина Я. Місьцеве самоврядування: теорії походження та їх реалізація. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 3. С. 117-122.
3. Шарапанівська І. В., Нікітенко Л. О. Концепції (теорії) місцевого самоврядування як основа для відокремлення моделей муніципального управління. URL: <http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/7617/7619>.
4. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: Навч. посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 234 с.
5. Концепція реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 1057-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-р>.

*Ляшенко Вячеслав Іванович,
доктор економічних наук, професор,
завідувач відділу,*

Інститут економіки промисловості НАН України;

*Столяров Василь Федосійович,
доктор економічних наук, професор,
директор,*

Інститут фізичної економіки ім. С. А. Подолінського

ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ВІДНОВЛЕННЯ АКТИВІВ ГІРНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ПІДВИЩЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ

В Україні обороноздатність держави визначена як її здатність до захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Вона складається з матеріальних і духовних елементів та є сукупністю воєнного, економічного, соціального і морально-політичного потенціалу у сфері оборони та належних умов її реалізації [1].